

Informacja Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców o stosowaniu w roku 2019 *ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1666 z późn. zm.) w zakresie realizacji zobowiązań Rzeczypospolitej Polskiej wynikających z *Konwencji Genewskiej dotyczącej statusu uchodźców* oraz *Protokołu Nowojorskiego dotyczącego statusu uchodźcy*

Warszawa, marzec 2020 r.

Spis treści:

1. Stan prawny	3
2. Wykonanie <i>ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej</i> w zakresie rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej	5
3. Postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej prowadzone wobec szczególnych grup wnioskodawców.....	20
4. Postępowanie wobec cudzoziemców nielegalnie przybywających lub przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	22
5. Pomoc dla cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej	24
6. Realizacja <i>Konwencji Genewskiej i Protokołu Nowojorskiego</i> w zakresie wydawania uchodźcom dokumentów	30
7. Współpraca z Wysokim Komisarzem Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców	32
8. Realizacja <i>Konwencji Genewskiej oraz Protokołu Nowojorskiego</i> w kontekście przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej	33
9. Zakończenie	37
10. Załączniki (tabele statystyczne)	38

1. Stan prawny

Konwencja Genewska dotycząca statusu uchodźców, sporządzona dnia 28 lipca 1951 r. (Dz. U. z 1991 r. nr 119, poz. 515) oraz *Protokół Nowojorski dotyczący statusu uchodźców, sporządzony dnia 31 stycznia 1967 r.* (Dz. U. z 1991 r. nr 119, poz. 517) definiują materialno-prawne podstawy nadawania statusu uchodźcy oraz określają najważniejsze prawa i wolności uchodźców. Ww. akty prawne nie precyzują jednakże zasad i trybu postępowania w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej. W Polsce kwestie te reguluje *ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej*. W ustawie unormowano także zasady wydawania uchodźcom dokumentów oraz zasady współpracy z Wysokim Komisarzem Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców. W odrębnych aktach uregulowane zostały w prawie polskim zasada *non-refoulement*, jak również prawa socjalno-bytowe uchodźców.

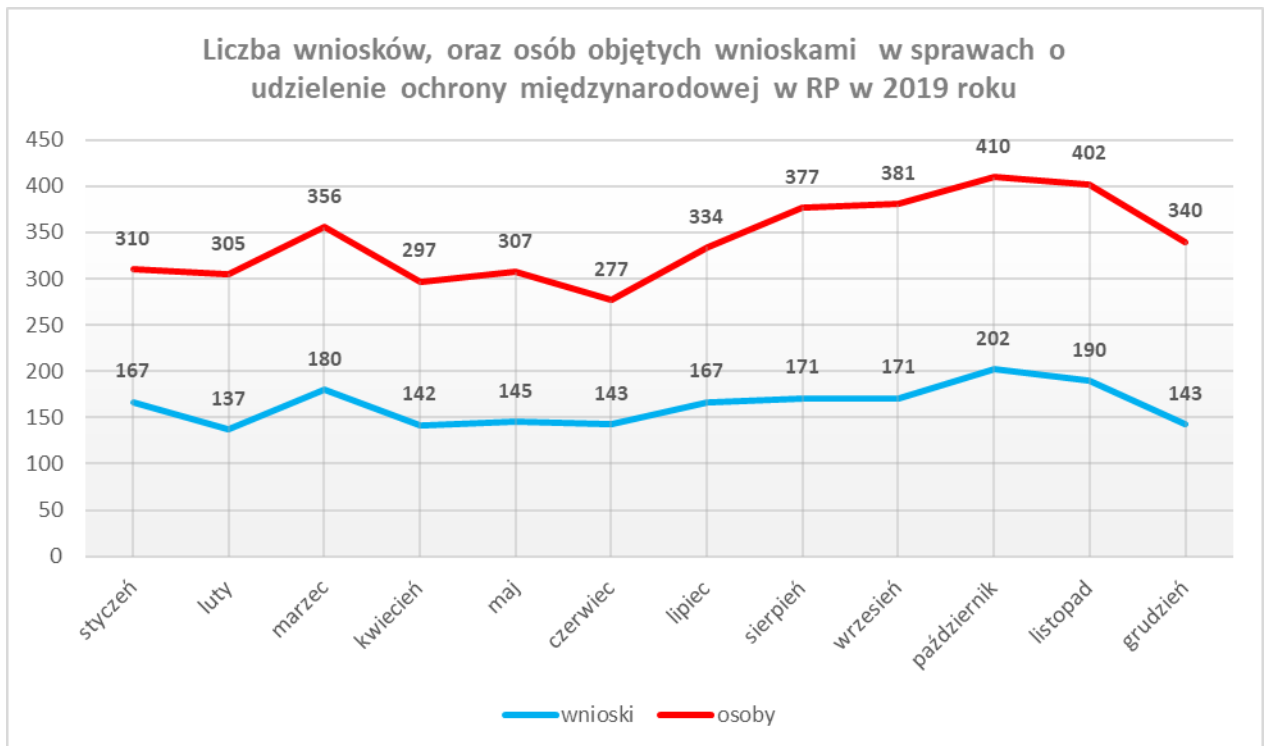
Polska stosuje tzw. jednolitą procedurę azylową. W toku postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej bada się nie tylko spełnianie warunków do uznania za uchodźcę, ale także – w razie stwierdzenia, że nie są one spełnione – inne okoliczności skutkujące ochroną przed powrotem do kraju pochodzenia. Cudzoziemcowi, który nie kwalifikuje się do uznania za uchodźcę, lecz który w przypadku powrotu do kraju pochodzenia może być narażony na rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy, udziela się ochrony w postaci ochrony uzupełniającej. Ochrona międzynarodowa może być również udzielona cudzoziemcom przesiedlonym do Polski z krajów trzecich czy też relokowanym z innych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Począwszy od dnia 20 lipca 2007 r. organem właściwym w sprawach udzielania cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców, który prowadzi postępowania o udzielenie

ochrony międzynarodowej przy pomocy Departamentu Postępowań Uchodźczych.

2. Wykonanie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej

W 2019 r. złożono w Rzeczypospolitej Polskiej 1 958 wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej. Wnioskami tymi objęto 4 096 osób, co jest liczbą zbliżoną do roku 2018, w którym zarejestrowano 1 915 wniosków dotyczących 4 135 osób.

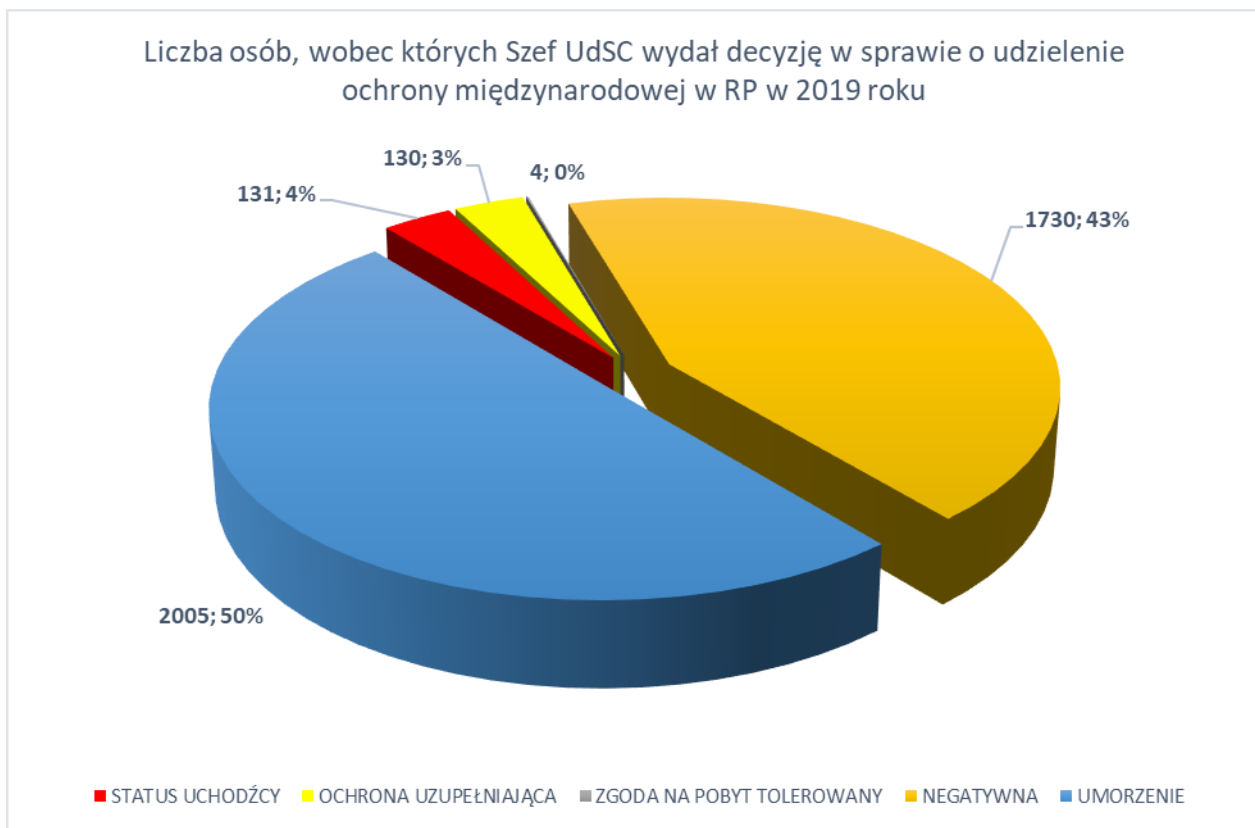

Największą grupę osób ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej stanowili w 2019 r. obywatele Federacji Rosyjskiej – 2 614 osób (około 64% ogółu). W większości – 2 200 osób - były to osoby deklarujące narodowość czeczeńską. Drugą najliczniejszą grupą cudzoziemców byli obywatele Ukrainy – 466 osób (około 11% ogółu). Ponadto, o ochronę

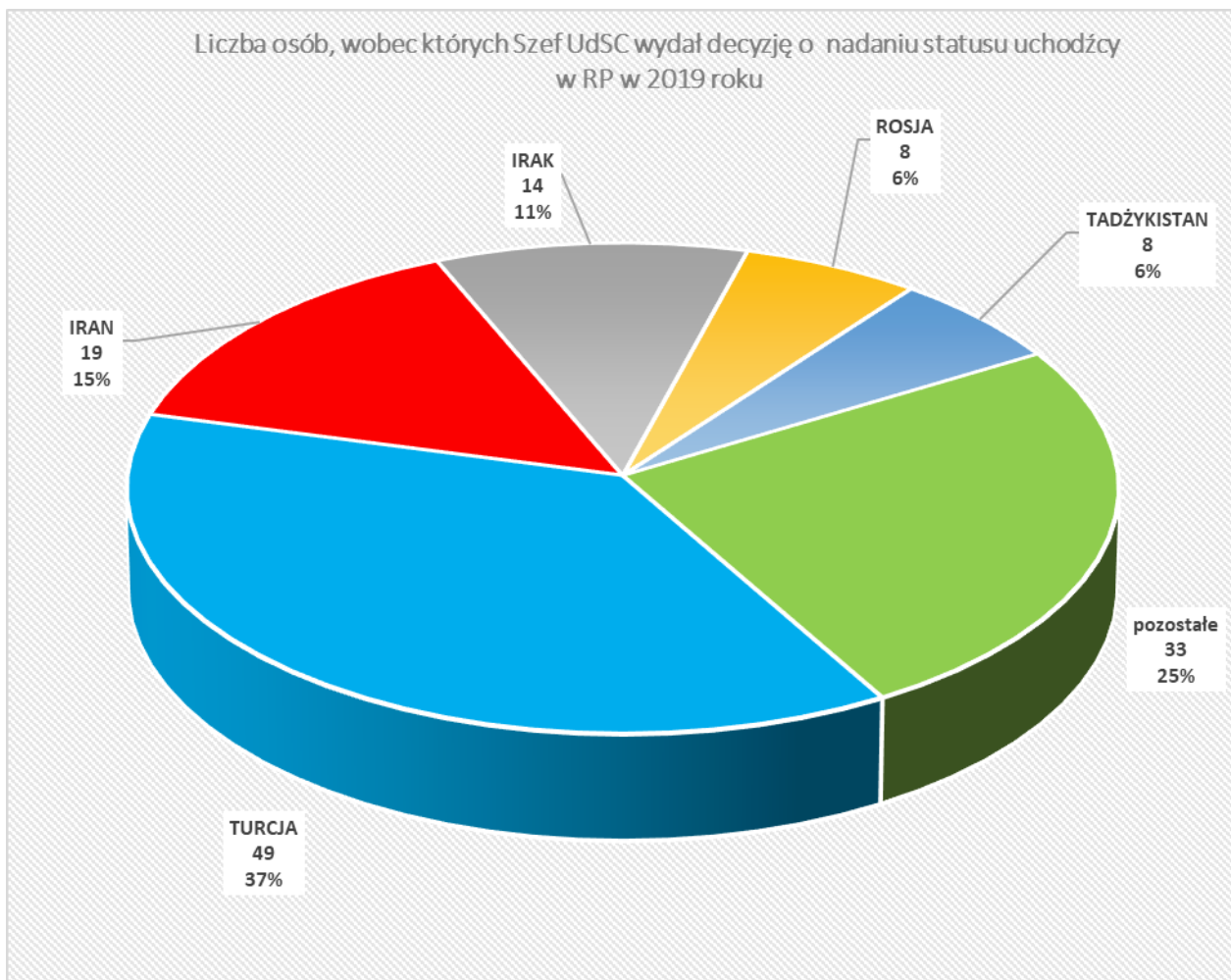
międzynarodową występowali najczęściej obywatele Turcji – 123 osoby, Tadżykistanu – 113 osób, Gruzji – 86 osób, Afganistanu – 62 osoby i Iranu – 52 osoby.

Analiza powyższych danych wskazuje, że w 2019 r. w porównaniu do roku poprzedniego nie zmienił się istotnie skład narodowościowy cudzoziemców ubiegających się w Rzeczypospolitej Polskiej o udzielenie ochrony międzynarodowej, aczkolwiek procentowy udział osób pochodzących z Federacji Rosyjskiej nieco spadł (w 2018 r. stanowili około 66% ogółu), podobnie jak liczba cudzoziemców pochodzących z Tadżykistanu (w 2018 r. były to 144 osoby). Liczba obywateli Armenii i Iraku, która była zauważana w roku 2018 (odpowiednio 71 i 70 osób, co dawało tym grupom 4. i 5. miejsce w statystykach) istotnie spadła do odpowiednio 46 i 32 osób. Wzrosła za to dwukrotnie liczba cudzoziemców pochodzących z Turcji, którzy złożyli wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej - z 61 osób w 2018 r. do 123 osób w 2019 r.

W minionym roku wydano decyzje w sprawach 4 000 osób wnioskujących udzielenie ochrony międzynarodowej w 2019 r. i wcześniej. Oznacza to tendencję spadkową w porównaniu do roku 2018, w którym decyzje wydano w stosunku do 4 445 cudzoziemców.

Zgodnie z art. 1 A ust. 2 *Konwencji Genewskiej*, uchodźcą jest osoba, która żywi uzasadnioną obawę przed prześladowaniem z powodu rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu przekonań politycznych, na skutek tej obawy przebywa poza granicami kraju pochodzenia i nie może lub nie chce z tego powodu korzystać z ochrony tego kraju. Przepis ten został bezpośrednio przetransponowany do *ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej* (vide art. 13 ust. 1).

W ubiegłym roku status uchodźcy nadano 131 cudzoziemcom, w tym między innymi 49 obywatelom Turcji, 19 Irańczykom, 19 cudzoziemcom z Iraku, 8 osobom z Federacji Rosyjskiej, 8 obywatelom Tadżykistanu i 6 Egipcjanom.

Dla porównania, rok wcześniej tą formą ochrony objęto 168 osób (Turcja – 26 osób, Irak – 19 osób, Syria – 16 osób, Pakistan – 14 osób, Ukraina – 11 osób, Tadżykistan – 10 osób, Turkmenistan – 10 osób). Liczba osób, którym nadano status uchodźcy w roku ubiegłym była zatem o około 22% mniejsza w porównaniu do roku 2018.

Zgodnie z art. 1C *Konwencji Genewskiej*, jej postanowienia przestają obowiązywać w stosunku do osób, które dobrowolnie zwrócą się o ochronę

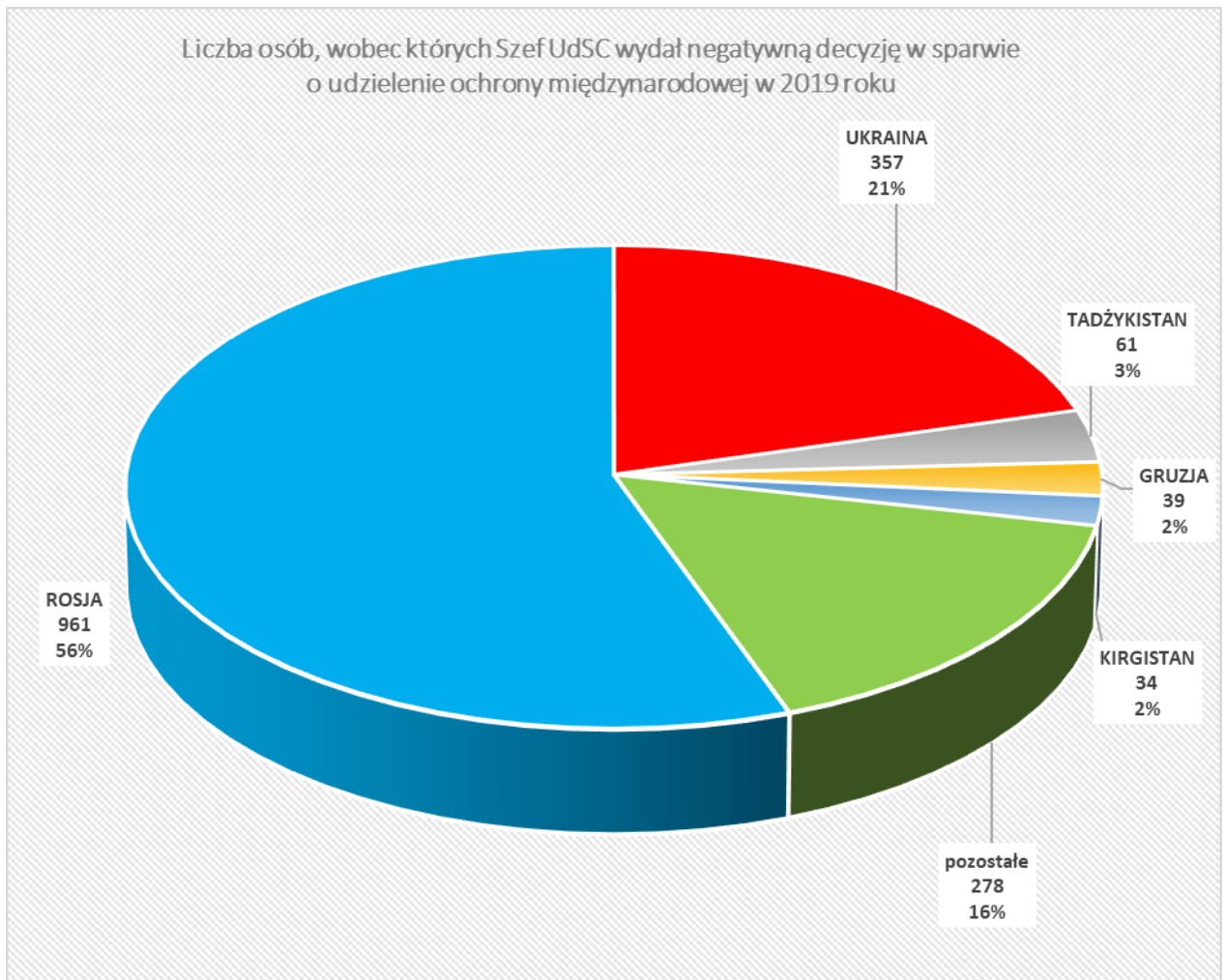

państwa, którego są obywatelami, dobrowolnie przyjmą utracone uprzednio obywatelstwo, przyjmą nowe obywatelstwo i korzystają z ochrony państwa, którego obywatelstwo przyjęły, ponownie dobrowolnie osiedlą się w państwie, które opuściły lub poza którego granicami przebywały z powodu obawy przed prześladowaniem, albo też nie mogą dłużej odmawiać korzystania z ochrony państwa swojego obywatelstwa, albowiem ustały warunki, w związku z którymi zostały uznane za uchodźców. Wskazane powyżej klauzule uwzględnione zostały w art. 21 ust. 1 *ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej*.

W 2019 r. w oparciu o wskazane powyżej przesłanki statusu uchodźcy pozbawiono 6 osób – 5 obywateli Federacji Rosyjskiej i 1 obywatela Białorusi. Z kolei ochrony uzupełniającej pozbawionych zostało 100 osób – wszyscy byli obywatelami Federacji Rosyjskiej. W zakresie cofania ochrony międzynarodowej widoczne są wyraźne tendencje spadkowe w porównaniu do roku 2018, w którym pozbawiono ochrony międzynarodowej 168 osób.

W przypadku 1 730 osób wydano decyzje negatywne (tj. bądź o uznaniu wniosku za niedopuszczalny – 932 osoby, bądź o odmowie udzielenia obu form ochrony międzynarodowej – 798 osób). Jest to mniej niż w roku 2018 o około 19% (wówczas decyzje negatywne otrzymało 2 128 osób).

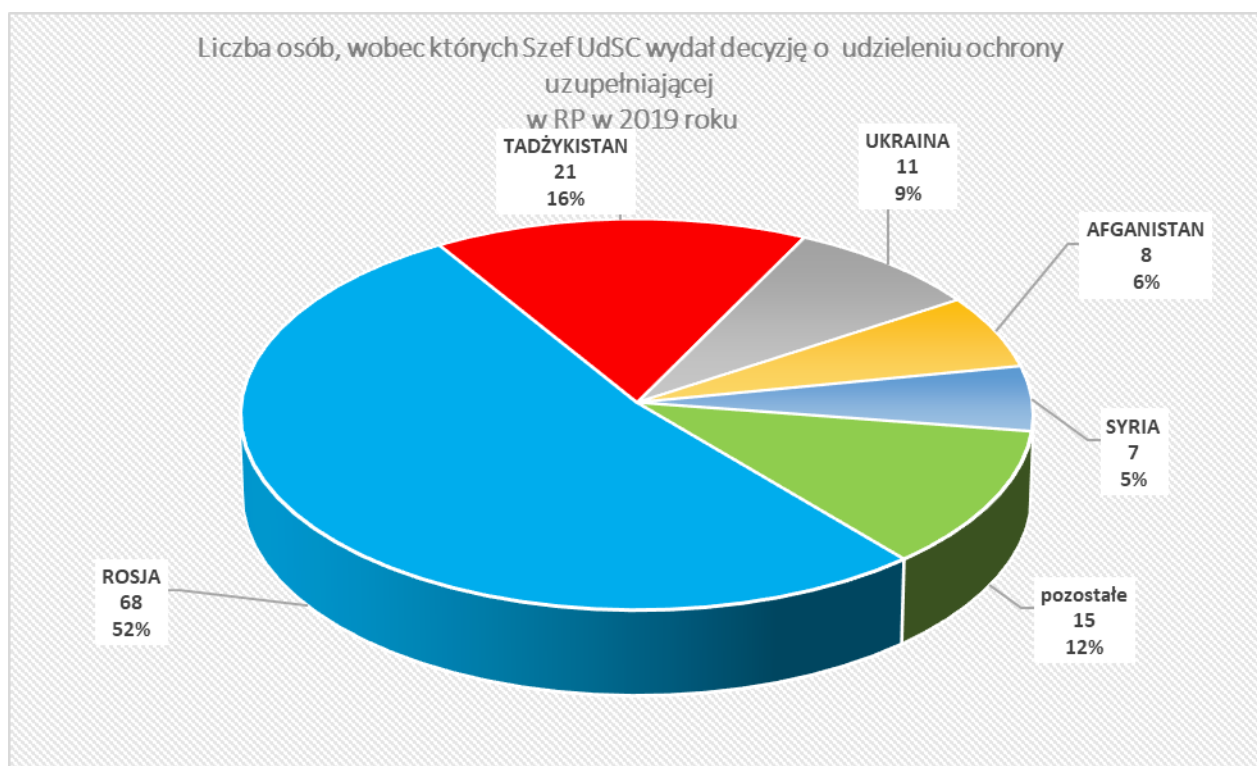
Część z ubiegłorocznych wniosków rozpatrzono w trybie przyspieszonym. Jest to szczególnie ważne, gdy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej składa osoba, która ma być zobowiązana do powrotu. Instytucja ta pozwala na zapobieganie instrumentalnemu traktowaniu procedury w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, jako środka uniemożliwiającego powrót. Ponadto jej istnienie przyczynia się do skrócenia czasu trwania takiego postępowania. Tryb przyspieszony zastosowano w przypadku 162 cudzoziemców.

W roku ubiegłym odnotowano 2 przypadki zastosowania tzw. klauzuli wyłączającej, określonej w art. 1F *Konwencji Genewskiej*. Należy wspomnieć, że okoliczności skutkujące wykluczeniem z możliwości korzystania z dobrodziejstw *Konwencji* zostały wprost wskazane w *ustawie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej* (vide art. 19 ust. 1 pkt 3). Klauzulę wyłączenia zastosowano także w 1 przypadku dotyczącym ochrony uzupełniającej.

Jak wzmiankowano wcześniej, w przypadku odmowy nadania statusu uchodźcy, z urzędu rozstrzyga się o potrzebie udzielenia cudzoziemcowi ochrony uzupełniającej. W 2019 r. ochrona uzupełniająca została udzielona 130

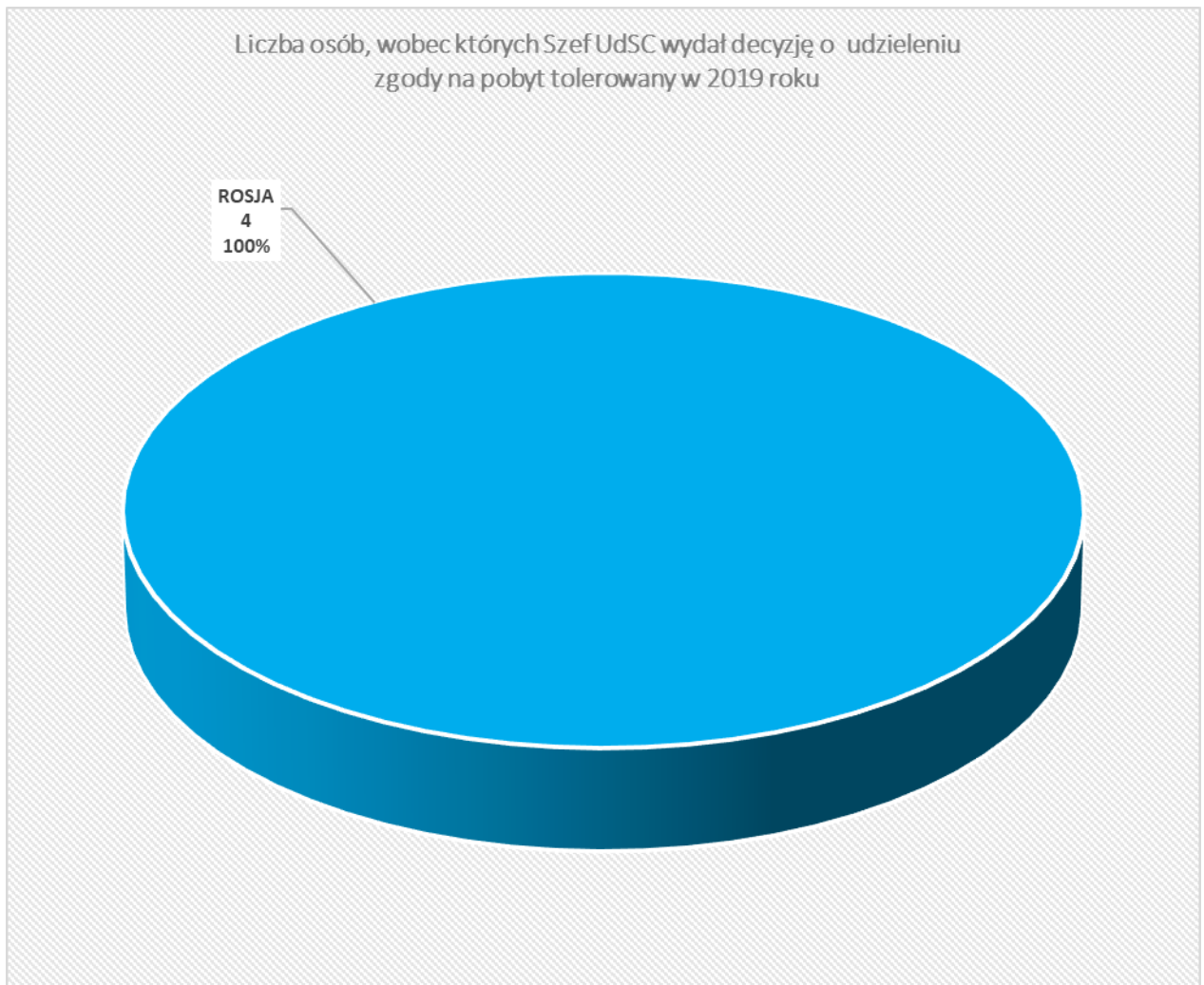
osobom, w tym między innymi 68 obywatelom Federacji Rosyjskiej, 21 osobom przybyłym z Tadżykistanu i 11 obywatelom Ukrainy. Jest to liczba o około 32% niższa w porównaniu do roku 2018 - wówczas ochronę uzupełniającą otrzymało 191 cudzoziemców.

W sprawach wszczętych przed dnia 1 maja 2014 r. w sytuacji, kiedy cudzoziemiec nie spełniał warunków do nadania statusu uchodźcy ani warunków do udzielenia ochrony uzupełniającej, Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców badał potrzebę objęcia cudzoziemca ochroną w postaci zgody na pobyt tolerowany. Cudzoziemcowi udzielało się zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli jego wydalenie mogłoby nastąpić jedynie do kraju, w którym zagrożone byłoby jego prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa osobistego, w którym mógłby zostać poddany torturom albo nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu lub być zmuszony do

pracy lub pozbawiony prawa do rzetelnego procesu sądowego albo być ukarany bez podstawy prawnej w rozumieniu *Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r.* lub naruszałoby prawo do życia rodzinnego w rozumieniu ww. *Konwencji*, lub naruszałoby prawa dziecka określone w *Konwencji o prawach dziecka, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.*, w stopniu istotnie zagrażającym jego rozwojowi psychofizycznemu.

W 2019 r. odmówiono nadania statusu uchodźcy oraz udzielenia ochrony uzupełniającej i jednocześnie udzielono zgody na pobyt tolerowany 4 osobom – czterokrotnie mniej niż w roku 2018. Grupą cudzoziemców, którym udzielono zgody na pobyt tolerowany byli obywatele Federacji Rosyjskiej.

Powyższe dane wskazują, iż w 2019 r. w Polsce objęto ochroną międzynarodową oraz krajową łącznie 265 cudzoziemców. Stanowi to około 6% osób, które złożyły wnioski o nadanie statusu uchodźcy – co jest poziomem niższym niż roku 2017 o 3 punkty procentowe.

Rzetelna ocena zasadności złożonych wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej byłaby niemożliwa bez odniesienia sytuacji wnioskodawców do realiów występujących w krajach ich pochodzenia. Dopiero bowiem na tym tle można dokonać właściwej oceny, czy dana osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową, rzeczywiście może obawiać się prześladowań lub poważnej krzywdy w rozumieniu przepisów *ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na*

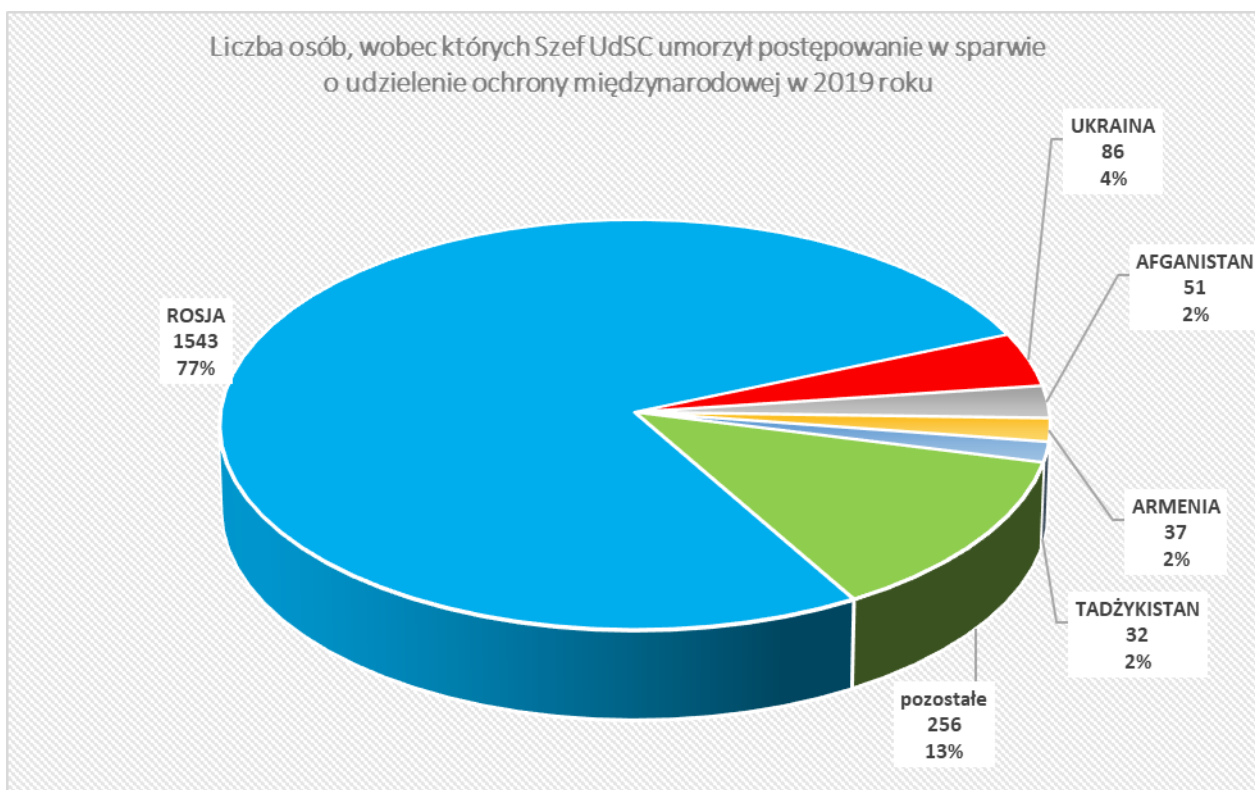
terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W 2019 r. Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Departamentu Postępowań Uchodźczych przygotował 505 opracowań dotyczących sytuacji w krajach pochodzenia. Opracowania te dotyczyły 62 państw, w tym między innymi: Federacji Rosyjskiej (110 opracowań), Ukrainy (48 opracowań), Turcji (28 opracowań), Iranu (24 opracowania), Iraku (22 opracowania), Pakistanu (19 opracowań), Tadżykistanu (19 opracowań), Białorusi (14 opracowań), Azerbejdżanu (11 opracowań), Armenii (10 opracowań). Dodatkowo Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Departamentu Postępowań Uchodźczych przygotował wspólnie z ekspertami raporty tematyczne dotyczące sytuacji Kurdów w Turcji, sytuacji kobiet na Kaukazie Północnym oraz konfliktów wyznaniowych w Iraku.

Warto także wspomnieć, że w ubiegłym roku pracownicy Wydziału Informacji o Krajach Pochodzenia Departamentu Postępowań Uchodźczych zorganizowali i wspólnie z pracownikami rozpatrującymi wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej przeprowadzili dwie misje badawcze do krajów pochodzenia – do Indii oraz do Etiopii. Misja badawcza do Indii odbyła się w dniach 30 października – 12 listopada 2019 r. Celem tej wizyty studyjnej było przede wszystkim zapoznanie się z sytuacją mniejszości religijnych w tym kraju, gdyż takie wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej kierowane przez obywateli Indii dominują w procedurach administracyjnych. Trasa wizyty obejmowała następujące miejsca: Nowe Delhi – Amritsar – McLeod Ganj / Dharamsala – Anandpur Sahib – Chandrigarh – Nowe Delhi. W trakcie wizyty miały miejsce m.in. spotkania z lokalnym oddziałem UNHCR, spotkanie z przedstawicielami sikhów w gurdwarze Bangla Sahib oraz gurdwarze w Granth Sahib w Amritsarze, spotkanie z przedstawicielami organizacji salezjańskiej Don Bosco, spotkanie z Ajal Sahni, dyrektorem Institute for Conflict Management (ICM) w Delhi oraz reprezentantami diaspory tybetańskiej w Dharamsali. Misja badawcza do Etiopii odbyła się w dniach 3-18 listopada 2019 r. i odwiedzono

następujące regiony: Amhara, Oromia, Tigray. W trakcie wizyty studyjnej przeprowadzono spotkania z przedstawicielami UNHCR, IOM, a także Ambasady RP w Addis Abebie. Tematy jakie zostały poruszone w trakcie misji dotyczyły takich zagadnień jak: aktualna sytuacja bezpieczeństwa, aktualne stosunki pomiędzy Etiopią i Erytreą, atmosfera po przyznaniu Pokojowej Nagrody Nobla premierowi Etiopii, sytuacja osób przymusowo przesiedlonych, możliwości uzyskania dokumentów, sytuacja kobiet, sytuacja małoletnich bez opieki, sytuacja Erytrejczyków, sytuacja na granicy z Erytreą, sytuacja mniejszości Oromo i Somali, sytuacja ludu Amhara, sytuacja dziennikarzy i opozycji politycznej.

Ponadto, w 2019 r. Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Departamentu Postępowań Uchodźczych kontynuował prowadzenie księgozbioru. Jego zasoby pod koniec ubiegłego roku liczyły 9 430 publikacji. W ciągu roku dokonano 1020 wypożyczeń.

Wracając tymczasem do postępowań administracyjnych w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej, które toczyły się przed Szefem Urzędu do Spraw Cudzoziemców, wskazać także należy, że w 2019 r. umorzono procedury prowadzone wobec 2 025 osób, w tym wobec 1 543 obywateli Federacji Rosyjskiej, 86 cudzoziemców z Ukrainy, 51 obywateli Afganistanu, 37 obywateli Armenii oraz 32 cudzoziemców z Tadżykistanu. Liczba osób, których postępowania zostały zakończone takim rozstrzygnięciem była więc nieco większa niż w roku 2018 (1 942 osoby). Zauważyć także należy, że procentowy udział tego typu rozstrzygnięć w stosunku do wszystkiego rodzaju wydanych decyzji wzrósł po raz pierwszy od kilku lat. O ile w 2016 r. stanowiły one około 79% rozstrzygnięć, w 2017 r. około 51%, w 2018 r. około 44%, to w roku ubiegłym przekroczyły połowę wszystkich wydanych decyzji. Wskazywać to może, że coraz mniej cudzoziemców jest zainteresowanych zakończeniem postępowania w Polsce i ewentualnym pozostaniem w naszym kraju.

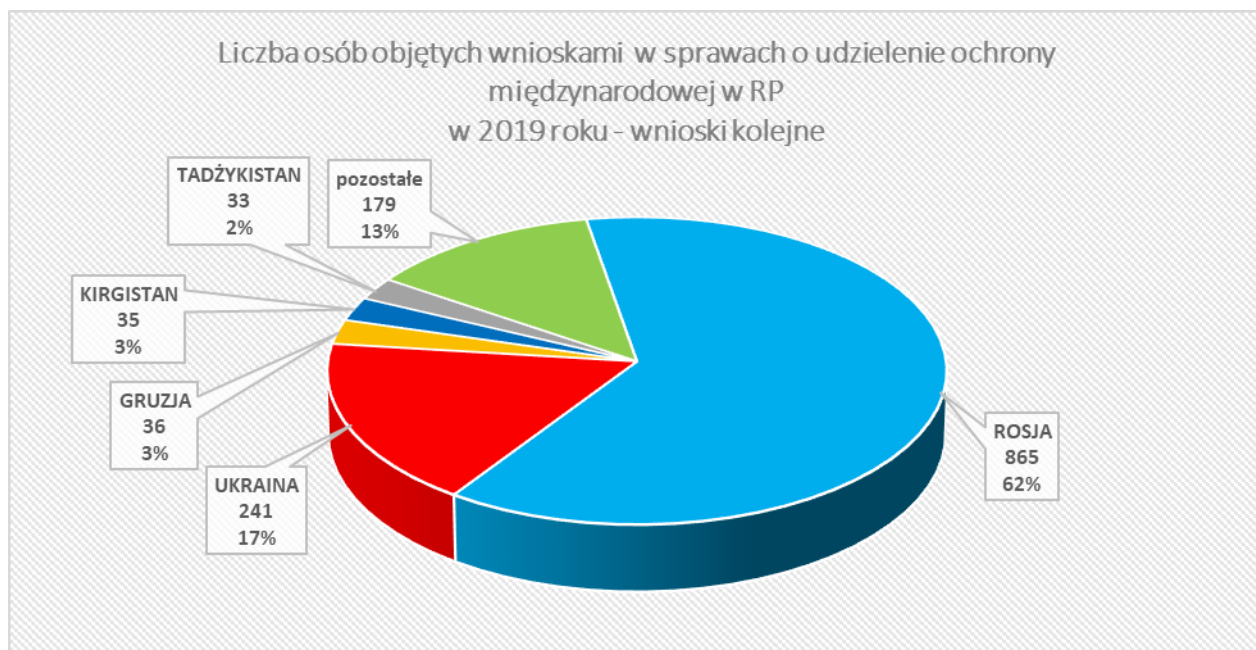

Najczęściej podstawą wydania decyzji o umorzeniu było wycofanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej (także tzw. dorozumiane).

W 2019 r. podobnie jak w latach ubiegłych zdarzały się przypadki wielokrotnego wnioskowania o udzielenie ochrony międzynarodowej. Zjawisko składania przez tych samych cudzoziemców kolejnych wniosków jest obserwowane od roku 2003, wówczas kolejne wnioski o nadanie statusu uchodźcy złożyły 93 osoby (około 1,3% ogólnej liczby wszystkich osób wnioskujących). W następnych latach tendencja w tym zakresie była wzrostowa: 2004 r. – 137 osób (około 2 %), 2005 r. - 1 141 osób (około 21 %), 2006 r. – 3 280 osób (46 %). W roku 2007 po raz pierwszy nastąpił spadek liczby cudzoziemców składających kolejne wnioski o nadanie statusu uchodźcy do liczby 2 842 osób, co stanowiło 28 % ogólnej liczby wszystkich osób wnioskujących. W roku 2008 odsetek ten wyniósł 15 % (1 316 spośród 8 517

wnioskujących), a w roku 2009 – 10% (1 538 spośród 15 336 wnioskujących). W roku 2010 odnotowano tendencję wzrostową - kolejne wnioski złożyło już aż około 34% osób (2 204 spośród 6 534 wnioskujących), w 2011, 2012 i 2013 – ponownie spadkową, na poziomie odpowiednio około 26% (1 801 spośród 6 534 wnioskujących), 15 % (1 579 osób spośród 10 753 wnioskujących) i 8% (1 219 osób spośród 14 996 wnioskujących). W 2014 r. tendencja ta uległa zmianie – z kolejnymi wnioskami wystąpiło już około 16% wnioskujących (1 072 osób). W kolejnych latach poziom ten utrzymywał się – w 2015 r. kolejne wnioski złożyło 1 970 osób (około 16% wnioskujących), w 2016 r. – 2 481 cudzoziemców (około 20% wnioskujących), w 2017 r. – 2 228 cudzoziemców (około 44% wnioskujących). W roku 2018 tendencja ta uległa zmianie, a procent wnioskodawców kolejny raz ubiegających się o ochronę międzynarodową zmniejszył się do około 39% (1621 cudzoziemców). Tendencja spadkowa utrzymywała się także w 2019 r. – kolejne wnioski złożyło 1 389 osób czyli około 34% wnioskujących.

Przyczyny praktyki wielokrotnego wnioskowania przez te same osoby o udzielenie ochrony międzynarodowej są dwojakie – próba uniknięcia wydania i/lub wykonania decyzji o zobowiązaniu do powrotu lub też możliwość dalszego korzystania ze świadczeń dla cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Rok 2019 to czwarty rok obowiązywania przepisów w zakresie udzielania nieodpłatnej informacji i pomocy prawnej.

Nieodpłatna informacja prawna w postępowaniu w pierwszej instancji przysługuje wnioskodawcy i cudzoziemcowi, wobec którego toczy się postępowanie w sprawie pozbawienia go statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej. Nieodpłatna informacja prawna polega na poinformowaniu wnioskodawcy lub cudzoziemca, wobec którego toczy się postępowanie w sprawie pozbawienia go statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, o obowiązujących przepisach prawnych z zakresu udzielania ochrony międzynarodowej, pozbawiania statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej i przepisach regulujących postępowanie przed organami administracji publicznej w należących do właściwości tych organów sprawach z tego zakresu, przy uwzględnieniu szczególnej sytuacji tych osób. Nieodpłatnej informacji prawnej udzielają pracownicy Urzędu do Spraw Cudzoziemców.

Nieodpłatna pomoc prawna obejmuje:

- sporządzenie odwołania od decyzji o: odmowie nadania statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej, umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, przekazaniu wnioskodawcy do państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej i umorzeniu postępowania, uznaniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny, odmowie uwzględnienia oświadczenia wnioskodawcy o zamiarze dalszego ubiegania się o

udzielenie ochrony międzynarodowej, pozbawieniu statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej,

- zastępstwo prawne w postępowaniu odwoławczym w sprawie: udzielenia ochrony międzynarodowej, przekazania wnioskodawcy do państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, pozbawienia statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

Nieodpłatnej pomocy prawnej udziela osobiście: adwokat, radca prawny albo osoba niebędąca adwokatem ani radcą prawnym, zatrudniona w organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego, uprawnionej do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej. Gotowość do świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej w 2019 roku zadeklarowało 161 radców prawnych, 205 adwokatów oraz 3 organizacje pozarządowe: Fundacja Instytut na Rzecz Państwa Prawa (Lublin), Stowarzyszenie Interwencji Prawnej (Warszawa) oraz Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć (Kraków). Liczba podmiotów mogących wykonać taką usługę była zatem mniejsza niż rok wcześniej (2018 r. - 184 radców prawnych, 253 adwokatów oraz 3 organizacje pozarządowe).

W roku 2019 z nieodpłatnej pomocy prawnej skorzystało 304 uprawnionych do niej cudzoziemców, a na nieodpłatną pomoc prawną wydano około 237 097 zł. Dla porównania rok wcześniej było to 361 beneficjentów, a wydatkowana kwota wyniosła około 249 653 zł.

3. Postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej prowadzone wobec szczególnych grup wnioskodawców

Szczególną ochroną w toku postępowań o udzielenie ochrony międzynarodowej objęte są następujące grupy cudzoziemców: małoletni przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez przedstawiciela prawnego lub zwyczajowego (małoletni bez opieki), ofiary przemocy oraz osoby niepełnosprawne, jak również osoby w podeszłym wieku, kobiety ciężarne, osoby samotnie wychowujące dziecko, ofiary handlu ludźmi, osoby chore. Szczególne traktowanie może polegać na zapewnieniu takim osobom specjalnej pomocy socjalnej lub/i zapewnieniu specjalnego wsparcia w zakresie procedury.

I tak, zeznania od takich osób odbiera się w warunkach dostosowanych do ich potrzeb i możliwości percepcji. Czynności w toku postępowania są dokonywane przy udziale psychologa lub pedagoga (w przypadku małoletnich bez opieki) albo psychologa lub lekarza (w przypadku pozostałych kategorii osób), wyłącznie przez wykwalifikowanych pod tym względem pracowników. Co do zasady osób, których stan psychofizyczny może uzasadniać domniemanie, że byli poddani przemocy, są małoletnimi bez opieki lub osobami niepełnosprawnymi nie można umieścić w areszcie dla cudzoziemców lub strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców.

Szczególny tryb postępowania nie wynika z samej *Konwencji Genewskiej*. Spełnia on jednak zalecenia Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców co do standardów procedur uchodźczych. Ponadto stanowi realizację przepisów *dyrektywy Rady nr 2003/9/WE z dnia 27 stycznia 2003 r. w sprawie minimalnych standardów przyjmowania osób ubiegających się o azyl* (Dz. Urz. WE nr L 031 z dnia 6 lutego 2003 r.), *dyrektywy Rady nr 2005/85/WE z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy w Państwach Członkowskich* (Dz. Urz. WE

nr L 326 z dnia 13 grudnia 2005 r.), *dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (wersja przekształcona)* oraz *dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/33/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową (wersja przekształcona)*, wdrożonych do polskiego porządku prawnego.

4. Postępowanie wobec cudzoziemców nielegalnie przybywających lub przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Zgodnie z art. 33 ust. 1 *Konwencji Genewskiej* „żadne umawiające się państwo nie wydali lub nie zawróci w żaden sposób uchodźcy do granicy terytoriów, gdzie jego życiu lub wolności zagrażałoby niebezpieczeństwo ze względu na jego rasę, religie, obywatelstwo, przynależność do określonej grupy społecznej lub przekonania polityczne”. Respektując powyższy zakaz polski prawodawca zakazał wykonywania decyzji o zobowiązaniu do powrotu do czasu doręczenia cudzoziemcowi decyzji ostatecznej w sprawie o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Wykorzystywanie tego przywileju poprzez wnioskowanie o udzielenie ochrony międzynarodowej przez osoby, które nie żywią uzasadnionej obawy przed prześladowaniem, ale obawiają się odesłania z Polski, skłoniło ustawodawcę do wprowadzenia rozwiązań prawnych przeciwdziałających temu zjawisku.

Przykładowo, art. 87 – 89 cb regulują kwestie zatrzymania oraz umieszczenia w strzeżonym ośrodku lub zastosowania w stosunku do osób ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej aresztu dla cudzoziemców. Na ich podstawie można pozbawić wolności cudzoziemca o nieustalanej lub budzącej wątpliwości tożsamości, osobę w celu zebrania informacji, na których opiera się wniosek albo w celu realizacji przekazania zgodnie z tzw. rozporządzeniem Dublin III, jeżeli istnieje znaczne prawdopodobieństwo ucieczki takiej osoby, cudzoziemca w celu wydania lub wykonania decyzji o zobowiązaniu do powrotu, cudzoziemca stwarzającego zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa czy bezpieczeństwa i porządku publicznego. Organy Straży Granicznej mają także możliwość stosowania środków alternatywnych w stosunku do detencji, takich jak: zgłaszanie się w

określonych odstępach czasu do wskazanego organu, wpłata zabezpieczenia pieniężnego czy zamieszkiwanie w wyznaczonym miejscu.

W 2019 r. zatrzymano i osadzono w strzeżonych ośrodkach cudzoziemców 181 cudzoziemców ubiegających się o ochronę międzynarodową, co jest poziomem niższym niż w roku 2018 (wówczas zatrzymano, a następnie osadzono 256 osób), z tym, że jednocześnie środki alternatywne w stosunku do detencji zastosowano wobec 1 288 osób (rok wcześniej były to 823 osoby).

5. Pomoc dla cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej

Konwencja Genewska nie reguluje kwestii związanych z utrzymaniem przez państwo przyjmujące osób ubiegających się o ochronę międzynarodową. *Ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej* przewiduje możliwość udzielania takim osobom pomocy socjalnej i opieki medycznej oraz, fakultatywnie, pomocy w dobrowolnym powrocie do kraju, do którego mają prawo wjazdu czy też pomocy w przeniesieniu do państwa odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Pomoc socjalna obejmuje pomoc udzielaną w ośrodku lub pomoc udzielaną poza ośrodkiem, polegającą na wypłacie świadczenia pieniężnego na pokrycie we własnym zakresie kosztów pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Ponadto osobie, która pokryła koszty pogrzebu cudzoziemca zmarłego w trakcie trwania postępowania, przysługuje zasiłek pogrzebowy.

W 2019 r. w związku z realizacją ww. zadań ustawowych Urząd do Spraw Cudzoziemców wydatkował łączną kwotę 46 323 381,33 zł - o około 3 % więcej niż w roku 2018 (wówczas kwota ta wyniosła 44 737 519, 14 zł). Ww. środki zostały przeznaczone na:

- zakwaterowanie w ośrodkach – 16 502 567,21 zł,
- świadczenia o charakterze pieniężnym – 15 115 515,87 zł,
- świadczenia medyczne – 12 367 848 zł,
- żywienie systemem zleconym – 1 804 393,56 zł,
- zakup środków żywności – 486 142,77 zł,
- pomoc w dobrowolnym wyjeździe z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej - 46 913,92 zł.

Duża część świadczeń jest udzielana w ośrodkach dla cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej. Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. istniało 10 ośrodków: 4 ośrodki własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców (2 recepcyjne i 2 pobytowe) oraz 6 wynajmowanych (w tym 1 dedykowany dla samotnych kobiet i matek z dziećmi) – o 1 mniej niż roku poprzednim.

Pod koniec 2019 r. z pomocy Urzędu do Spraw Cudzoziemców korzystało 2 935 osób, z czego 1 640 udzielano pomocy w postaci świadczenia pieniężnego. Ogólna liczba osób korzystających z pomocy socjalnej i opieki medycznej była zatem porównywalna do roku 2018 (wówczas wyniosła ona 2 905 osób).

W 2019 r. Urząd do Spraw Cudzoziemców kontynuował współpracę z Międzynarodową Organizacją do Spraw Migracji (IOM) w zakresie realizacji programu dobrowolnych powrotów. W ubiegłym roku z takiego wsparcia skorzystało 28 cudzoziemców – o około 36% mniej w porównaniu do roku 2018 (44 osoby). Warto wspomnieć, że w dniu 10 maja 2019 r. IOM wraz z Urzędem do Spraw Cudzoziemców oraz Strażą Graniczną rozpoczął realizację projektu *„Pomoc w dobrowolnym powrocie i reintegracji”* współfinansowanego ze środków FAMI. Cudzoziemcy korzystający z pomocy w dobrowolnym powrocie w ramach powyższego projektu mogą liczyć na dodatkową pomoc reintegracyjną przeznaczoną na zwiększenie ich samodzielności i zdobycie źródła utrzymania w kraju pochodzenia.

W roku 2019 współpraca Urzędu do Spraw Cudzoziemców z organizacjami pozarządowymi koncentrowała się głównie na udzielaniu cudzoziemcom pomocy prawnej, pomocy psychologicznej, prowadzeniu warsztatów dotyczących integracji z polskim społeczeństwem oraz organizacji zajęć edukacyjnych i rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży, a ww. działania realizowały następujące organizacje: Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć, Fundacja

Dialog, Fundacja dla Wolności, Fundacja Emic, Fundacja Instytut na rzecz Państwa Prawa, Fundacja Instytut Równowagi Społeczno-Ekonomicznej, Fundacja Ocalenie, Fundacja Polskie Forum Migracyjne, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu, Stowarzyszenie dla Ziemi, Stowarzyszenie Interwencji Prawnej.

W zakresie podejmowanych przez Urząd do Spraw Cudzoziemców działań o charakterze preintegracyjnym, należy wskazać, że w ośrodkach recepcyjnych (tj. w Podkowie Leśnej-Dębaku oraz Białej Podlaskiej) odbywają się spotkania informacyjne organizowane dla nowo przybyłych cudzoziemców, które przedstawiają informacje na tematy związane z pomocą socjalną i podstawowym funkcjonowaniem w Polsce, tj. standardami, obyczajami, tradycjami, opieką medyczną, edukacją, zatrudnieniem. Działania realizowane są w oparciu o informator „*Pierwsze kroki w Polsce*” oraz film informacyjny. Informator koncentruje się na zagadnieniach, które, jak wynika z doświadczenia pracowników Urzędu do Spraw Cudzoziemców, są istotne dla osób ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Polski podczas pierwszych miesięcy pobytu w Polsce i został przygotowany w sześciu językach: angielskim, arabskim, francuskim, gruzińskim, polskim i rosyjskim. Film informacyjny przedstawia krok po kroku drogę cudzoziemca ubiegającego się o udzielenie ochrony międzynarodowej od momentu złożenia wniosku do chwili otrzymania decyzji ostatecznej.

Szereg działań o charakterze preintegracyjnym w 2019 r. Urząd do Spraw Cudzoziemców realizował w ramach projektu „*Wsparcie materialne i edukacyjne dla cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej w Polsce*”, współfinansowanego ze środków FAMI. Od grudnia 2018 r. do grudnia 2019 r. w ramach ww. projektu prowadzone były zajęcia świetlicowe adresowane do dzieci w wieku szkolnym (tj. 7-18 lat), które pozostawały pod opieką Urzędu do Spraw Cudzoziemców oraz zamieszkiwały ośrodki dla cudzoziemców.

Głównym celem zajęć świetlicowych było aktywne zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom oraz wyzwolenie w nich pozytywnych emocji, tj. poczucia bezpieczeństwa, radości, zadowolenia. Zajęcia wspomagały rozwój dziecka pod względem społecznym, językowym, motorycznym oraz manualnym. Dzieci uczyły się prawidłowych postaw wobec kolegów, koleżanek i pozostałych osób oraz kształtowały umiejętności pokojowego rozwiązywania konfliktów na bazie dialogu i kompromisu. Wśród przykładowych zajęć, które odbywały się w ramach spotkań świetlicowych, było: tworzenie rękodzieła (malunki na szkle, ceramika, origami itp.), zajęcia kulinarne, taneczne, sportowe itp. Ww. zajęcia pozwalały na rozwijanie twórczego myślenia oraz wyobraźni. Ponadto zapoznawały dzieci z nowym krajem przyjmującym, pokazując im jego zasady, prawa, normy, które należy respektować. Dodatkowo zajęcia świetlicowe wzbogacone były o jednodniowe wyjścia kulturalno-rozrywkowe (do miejsc takich jak kino, teatr) oraz wydarzenia okolicznościowe organizowane na terenie ośrodków. Udział w nich brali zarówno rodzice, jak i dzieci, co miało na celu wzmocnić więzi rodzinne oraz wesprzeć funkcjonowanie w polskim społeczeństwie.

W zakresie swojej właściwości Urząd do Spraw Cudzoziemców zapewnia cudzoziemcom korzystającym z pomocy socjalnej naukę języka polskiego i podstawowe materiały niezbędne do jego nauki. Nauka języka polskiego dzieci polega na pomocy w odrabianiu lekcji i zajęciach wyrównawczych. Nauczyciel prowadzący zajęcia pozostaje w kontakcie ze szkołami, do których uczęszczają dzieci, co pozwala na wymianę informacji o postępach i problemach w nauce, dając możliwość dostosowania prowadzonych zajęć do ich potrzeb. Dzieci, które rozpoczynają realizację obowiązku szkolnego na terenie Polski, mają możliwość uczestnictwa w przeznaczonym dla nich kursie języka polskiego, którego celem jest ułatwienie ich adaptacji do społeczności szkolnej. Zajęcia te mają formę nauki języka polskiego jako obcego z elementami realioznawczymi i socjokulturowymi. Dzieci, które rozpoczynają realizację obowiązku szkolnego na

terenie Polski, korzystają z programu nauczania języka polskiego i modelowych rozwiązań metodycznych. Program nauczania uwzględnia specyficzne potrzeby komunikacyjne dzieci ubiegających się o ochronę międzynarodową w Polsce. Obejmuje nabycie umiejętności podstawowych, takich jak przedstawienie siebie i swojej rodziny, a także symulacje sytuacji komunikacyjnych w szkole. Kładzie nacisk na zdobycie i utrwalenie wiedzy dotyczącej podstaw komunikacji w polskiej szkole i zasad w niej panujących. Uwzględnia zróżnicowanie wiekowe uczestników, a materiały dydaktyczne są dostosowane do dwóch grup – dzieci realizujących obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne i uczniów szkoły podstawowej oraz uczniów szkół ponadpodstawowych. W ramach programu opracowany został podręcznik nauczyciela zawierający scenariusze zajęć oraz materiały edukacyjne dla dzieci. Program opracowano ze środków FAMI z projektu „Wsparcie materialne i edukacyjne dla cudzoziemców ubiegających się o ochronę międzynarodową w Polsce”.

Nauką języka polskiego objęci są także dorośli cudzoziemcy ubiegający się o udzielenie ochrony międzynarodowej i przebywający pod opieką Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Zajęcia w grupach dla dorosłych prowadzone są w oparciu o ujednolicony materiał dydaktyczny, który powstał w wyniku projektu Urzędu do Spraw Cudzoziemców oraz Fundacji Linguae Mundi. Materiał ten stanowi program nauczania na poziomie A1 z elementami A2. Nacisk kładziony jest na rozwój słuchania i mówienia oraz czytania i pisanie. Ponadto program nauczania uwzględnia specyficzne potrzeby komunikacyjne osób ubiegających się o ochronę międzynarodową w Polsce, w tym treści realioznawcze i socjokulturowe. Program nauki obejmuje nabycie umiejętności podstawowych, takich jak przedstawienie siebie i swojej rodziny a także symulacje sytuacji komunikacyjnych: w sklepie, w restauracji, na ulicy, u lekarza, w podróży, w szkole, przy szukaniu pracy bądź wynajęciu mieszkania. Urząd do Spraw Cudzoziemców ponadto przygotowuje postępowanie przetargowe na

opracowanie materiałów dydaktycznych do nauki języka polskiego jako obcego na poziomie A2 z elementami B1, co współfinansowane będzie ze środków FAMI.

Ponadto zarówno w ośrodkach własnych, jak i wynajmowanych odbywają się zajęcia edukacyjno-adaptacyjne dla dzieci w wieku 3-6 lat. Zajęcia prowadzone są przez wykwalifikowanych i doświadczonych nauczycieli w wymiarze 5 godzin przez 5 dni tygodnia.

6. Realizacja *Konwencji Genewskiej i Protokołu Nowojorskiego* w zakresie wydawania uchodźcom dokumentów

Art. 28 ust. 1 *Konwencji Genewskiej* stanowi, że państwa wydają uchodźcom legalnie przebywającym na ich terytoriach dokumenty podróży potrzebne do podróżowania poza ich terytoriami, chyba, że stoją temu na przeszkodzie ważne względy bezpieczeństwa państwowego lub porządku publicznego. Załącznik do *Konwencji Genewskiej* zawiera szczegółowe postanowienia odnoszące się do dokumentów podróży dla uchodźców. Normy te są w Polsce realizowane w całości.

Dokument podróży wydawany uznanym uchodźcom przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców jest zgodny z wzorem określonym we wspomnianym załączniku. Zgodnie z paragrafem 3 załącznika opłaty pobierane za wystawienie dokumentu nie powinny przekraczać najniższych opłat pobieranych za paszporty państwowe. W Polsce całkowicie odstąpiono od pobierania opłat za wydanie dokumentów podróży, o których mowa w *Konwencji Genewskiej*.

Dokument, z wyjątkiem szczególnych lub wyjątkowych przypadków, powinien być wystawiony na możliwie największą liczbę państw (§ 4 załącznika), a okres jego ważności powinien wynosić jeden rok lub dwa lata, w zależności od uznania wydających go władz (§ 5 załącznika). W związku z przepisami *rozporządzenia Rady nr 2252/2004/WE z dnia 13 grudnia 2004 r. w sprawie norm dotyczących zabezpieczeń i danych biometrycznych w paszportach i dokumentach podróży wydawanych przez Państwa Członkowskie* (Dz. Urz. UE L 385 z dnia 29 grudnia 2004 r.), począwszy od dnia 28 sierpnia 2006 r. dokumenty podróży przewidziane w *Konwencji Genewskiej* wydawane były na okres 1 roku. Zgodnie z ww. rozporządzeniem dokumenty podróży, których okres ważności przekracza 12 miesięcy, muszą zawierać odpowiednio zabezpieczone nośniki pamięci, w których znajdować się mają dane

biometryczne, tj. obraz twarzy i odciski linii papilarnych posiadacza dokumentu. Wymóg ten został spełniony z dniem 29 czerwca 2009 r., w związku z czym dokumenty podróży przewidziane w *Konwencji Genewskiej* zaczęły być wydawane na okres 2 lat.

Wspomnieć ponadto należy, iż Polska jest stroną *Europejskiego Porozumienia w sprawie zniesieniu wiz dla uchodźców, sporządzonego w Strasburgu w dniu 20 kwietnia 1959 r.* oraz *Europejskiego Porozumienia o przekazywaniu odpowiedzialności za uchodźców, sporządzonego w Strasburgu dnia 16 października 1980 r.*

7. Współpraca z Wysokim Komisarzem Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców

Na podstawie art. 35 ust. 1 *Konwencji Genewskiej* państwa obowiązane są do współpracy z Urzędem Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców (UNHCR) lub z każdą inną agencją Narodów Zjednoczonych, która może go zastąpić w pełnieniu jego funkcji, w szczególności w celu ułatwienia jego obowiązku nadzorowania stosowania postanowień Konwencji.

Ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przyznaje przedstawicielowi UNHCR szereg uprawnień, między innymi prawo swobodnego kontaktowania się z cudzoziemcem, dostęp do informacji o przebiegu postępowania, dostęp do akt sprawy oraz prawo składania do akt sprawy opinii, dokumentów i materiałów.

W roku 2019, podobnie jak w poprzednich latach, Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców współpracował z Przedstawicielstwem UNHCR w Polsce we wszystkich istotnych dla uchodźców i osób ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej kwestiach. Opinie UNHCR na temat sytuacji w krajach pochodzenia wnioskodawców były uwzględniane w toku postępowań o udzielenie ochrony międzynarodowej. UNHCR zorganizował także dwa szkolenia dla pracowników Departamentu Postępowań Uchodźczych: jedno w zakresie przesłuchań cudzoziemców ubiegających się o ochronę, drugie – w zakresie pozbawiania statusu uchodźcy.

8. Realizacja *Konwencji Genewskiej* oraz *Protokołu Nowojorskiego* w kontekście przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej

Wraz z akcesją do Unii Europejskiej Polskę zaczęło obowiązywać między innymi *rozporządzenie Rady (WE) nr 343/2003 z dnia 18 lutego 2003 r. ustanawiające kryteria i mechanizmy określania Państwa Członkowskiego, które jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o azyl złożonego w jednym z Państw Członkowskich przez obywatela kraju trzeciego* (Dz. Urz. WE, Nr L 50 z dnia lutego 2003 r.). Począwszy od dnia 1 stycznia 2014 r. do kwestii odpowiedzialności za rozpatrzenie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej stosuje się *rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (wersja przekształcona)* (Dz. Urz. UE L 180 z 29.06.2013, str. 31).

Rozporządzenie zakłada odpowiedzialność tylko jednego państwa członkowskiego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Cudzoziemiec, który złoży kolejny wniosek w innym państwie stosującym rozporządzenie zostanie przekazany do państwa, które jest odpowiedzialne za rozpatrzenie jego wniosku, według kryteriów w nim zawartych. Podczas ustalania odpowiedzialności państwa za rozpatrzenie wniosku bierze się pod uwagę między innymi okoliczności związane z wjazdem i pobytem cudzoziemca na terytorium państw stosujących rozporządzenie oraz możliwość połączenia cudzoziemca z członkami rodziny, którzy otrzymali ochronę międzynarodową w innych państwach.

Ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest zgodna z większością obowiązujących w Unii Europejskiej aktów prawnych w dziedzinie uchodźstwa. Do ustawy transponowano przepisy:

- dyrektywy Rady nr 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów zapewniania ochrony czasowej w przypadku masowego napływu uchodźców oraz w sprawie działań podejmowanych w celu rozłożenia wysiłków między państwami członkowskimi w celu przyjęcia tych osób, a konsekwencjami tego przyjęcia (Dz. Urz. WE nr L 212, z dnia 7 sierpnia 2001 r.);

- dyrektywy w sprawie minimalnych standardów przyjmowania osób ubiegających się o azyl;

- dyrektywy w sprawie minimalnych standardów kwalifikowania i statusu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako uchodźców lub jako osób, które z innych względów potrzebują międzynarodowej ochrony oraz zakresu przyznawanej ochrony (Dz. Urz. WE nr L 304 z dnia 30 września 2004 r.);

- dyrektywy w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy;

- dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony (Dz. Urz. UE L 337 z 20.12.2011, str. 9);

- dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (wersja przekształcona) (Dz. Urz. UE L 180 z 29.06.2013, str. 60);

- dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/33/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania wnioskodawców

ubiegających się o ochronę międzynarodową (wersja przekształcona) (Dz. Urz. UE L 180 z 29.06.2013, str. 96);

- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (wersja przekształcona).

Konsekwencją członkostwa Polski w Unii Europejskiej jest nie tylko konieczność dostosowywania przepisów prawa krajowego do regulacji unijnych, lecz również możliwość korzystania z unijnych funduszy, w tym Funduszu Azylu, Migracji i Integracji (FAMI).

W 2019 r. Urząd do Spraw Cudzoziemców był beneficjentem następujących projektów współfinansowanych ze środków FAMI:

- Remont ośrodka w Lininie nr 18/1-2015/BK-FAMI;*
- Wizyty studyjne pracowników Urzędu do Spraw Cudzoziemców nr 10/1-2015/BK-FAMI;*
- Wsparcie materialne i edukacyjne dla cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej w Polsce nr 8/1-2015/BK-FAMI;*
- Zwiększenie zdolności pracowników DPU UDSC do zbierania, gromadzenia, analizy i rozpowszechniania informacji o krajach pochodzenia, 2016-2018 nr 2/1-2015/BK-FAMI;*
- Opracowanie i wdrożenie długofalowej strategii komunikacyjnej Urzędu do Spraw Cudzoziemców nr 6/1-2015/BK-FAMI;*
- Adaptacja siedziby Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby obsługi cudzoziemców nr 1/4-2017/BK-FAMI;*
- Remont Punktu Przyjmowania Wniosków od Cudzoziemców przy ul. Taborowej 33 nr 2/4-2017/BK-FAMI;*

- *Wsparcie logistyczne w zakresie udzielania pomocy socjalnej nr 3/4-2017/BK-FAMI;*

- *Modernizacja Systemu Pobyt v.2 oraz infrastruktury teleinformatycznej, wykorzystywanej przy Systemie Pobyt v.2 i Krajowym Systemie Konsultacyjnym nr 1/3-2017/BK-FAMI;*

- *Migracyjne Centrum Analitycznego nr 3/8-2018/BK-FAMI;*

- *Szkolenie pilotażowe na potrzeby zespołów wsparcia EASO nr 1/6-2017/BK-FAMI;*

- *Remont ośrodka w Białej Podlaskiej nr 4/1-2015/BK-FAMI;*

- *Modernizacja Systemu Pobyt v.2 w zakresie wykonania systemu elektronicznej rejestracji cudzoziemców – SERCE nr 2/8-2018/BK-FAMI;*

- *Modernizacja Systemu Pobyt v.2 w zakresie utworzenia modułu obsługi spraw nr 1/8-2018/BK-FAMI.*

Dodatkowo Urząd do Spraw Cudzoziemców występował w roli partnera w projekcie *Pomoc w dobrowolnym powrocie i reintegracji* realizowanym przez Międzynarodową Organizację do Spraw Migracji nr 1/9-2019/FAMI oraz był partnerem i zapewniał współfinansowanie w projekcie *Monitoring pracy i pobytu w celach zarobkowych cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej*, finansowanym ze środków Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa.

9. Zakończenie

W ocenie Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców Rzeczpospolita Polska w 2019 r. zrealizowała w całości zobowiązania wynikające z *Konwencji Genewskiej* i *Protokołu Nowojorskiego*.

10. Załączniki (tabele statystyczne)

Tabela 1: Liczba wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonych w 2019 r. i objętych nimi osób

OBYWATELSTWO	RAZEM	
	wnioski	osoby
AFGANISTAN	62	62
ALGERIA	10	10
ANGOLA	1	3
ARMENIA	26	46
AZERBEJDŻAN	16	29
BANGLADESZ	12	12
BEZ OBYWATELSTWA	11	12
BIAŁORUŚ	28	37
BRAZYLIA	1	1
BUŁGARIA	2	3
BURKINA FASO	2	2
BURUNDI	2	2
CHINY	9	11
DEMOKRATYCZNA REPUBLIKA KONGA	1	1
EGIPT	23	23
ERYTREA	2	2
ETIOPIA	4	4
FINLANDIA	3	6
FRANCJA	0	1
GAMBIA	4	5
GHANA	1	1
GRECJA	1	1
GRUZJA	54	86
GWINEA	8	9
INDIE	23	24
IRAK	30	32
IRAN	49	52
IZRAEL	2	2
JEMEN	7	7
JORDANIA	6	6
KAMERUN	2	2
KANADA	1	1

KAZACHSTAN	18	29
KIRGISTAN	21	46
KOLUMBIA	2	2
KONGO	3	3
KUBA	22	29
LIBAN	15	30
LIBIA	8	8
LITWA	1	1
MACEDONIA PÓLNOČNA	1	1
MAROKO	4	4
MOŁDAWIA	5	6
MONGOLIA	1	2
NEPAL	2	2
NIGERIA	12	12
PAKISTAN	20	23
PALESTYNA	8	8
ROSJA	899	2614
<i>w tym Czeczenia</i>	<i>738</i>	<i>2200</i>
SENEGAL	2	2
SERBIA	1	1
SIERRA LEONE	6	6
SŁOWENIA	1	1
SOMALIA	5	5
SRI LANKA	2	2
STANY ZJEDNOCZONE AMERYKI	1	1
SUDAN	2	2
SYRIA	24	26
SZWECJA	1	1
TADŹYKISTAN	49	113
TAJLANDIA	0	1
TANZANIA	2	2
TOGO	1	1
TUNEZJA	5	6
TURCJA	69	123
TURKMENISTAN	5	9
UGANDA	1	1
UKRAINA	297	434
UZBEKISTAN	5	9
WENEZUELA	2	2
WIETNAM	32	33
SUMA	1958	4096

Tabela 2: Liczba osób objętych wnioskami o udzielenie ochrony międzynarodowej w 2019 r. – wnioski pierwsze i kolejne

OBYWATELSTWO	PIERWSZE	KOLEJNE	RAZEM
AFGANISTAN	56	6	62
ALGERIA	7	3	10
ANGOLA	3	0	3
ARMENIA	31	15	46
AZERBEJDŻAN	17	12	29
BANGLADESZ	10	2	12
BEZ OBYWATELSTWA	8	4	12
BIAŁORUŚ	28	9	37
BRAZYLIA	1	0	1
BULGARIA	0	3	3
BURKINA FASO	0	2	2
BURUNDI	2	0	2
CHINY	11	0	11
DEMOKRATYCZNA REPUBLIKA KONGA	1	0	1
EGIPT	16	7	23
ERYTREA	0	2	2
ETIOPIA	0	4	4
FINLANDIA	0	6	6
FRANCJA	0	1	1
GAMBIA	5	0	5
GHANA	1	0	1
GRECJA	0	1	1
GRUZJA	50	36	86
GWINEA	6	3	9
INDIE	15	9	24
IRAK	26	6	32
IRAN	36	16	52
IZRAEL	2	0	2
JEMEN	7	0	7
JORDANIA	5	1	6
KAMERUN	2	0	2
KANADA	0	1	1
KAZACHSTAN	13	16	29
KIRGISTAN	11	35	46
KOLUMBIA	2	0	2
KONGO	2	1	3
KUBA	28	1	29
LIBAN	23	7	30
LIBIA	7	1	8
LITWA	0	1	1
MACEDONIA PÓLNOCNA	1	0	1
MAROKO	3	1	4
MOŁDAWIA	3	3	6
MONGOLIA	2	0	2
NEPAL	0	2	2
NIGERIA	9	3	12
PAKISTAN	17	6	23
PALESTYNA	8	0	8
ROSJA	1749	865	2614

SENEGAL	0	2	2
SERBIA	1	0	1
SIERRA LEONE	6	0	6
SŁOWENIA	0	1	1
SOMALIA	5	0	5
SRI LANKA	2	0	2
STANY ZJEDNOCZONE AMERYKI	1	0	1
SUDAN	1	1	2
SYRIA	26	0	26
SZWECJA	0	1	1
TADŻYKISTAN	80	33	113
TAJLANDIA	0	1	1
TANZANIA	2	0	2
TOGO	1	0	1
TUNEZJA	6	0	6
TURCJA	117	6	123
TURKMENISTAN	8	1	9
UGANDA	0	1	1
UKRAINA	193	241	434
UZBEKISTAN	6	3	9
WENEZUELA	2	0	2
WIETNAM	26	7	33
SUMA	2707	1389	4096

Tabela 3: Liczba osób, wobec których Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców wydał w 2019 r. decyzję w postępowaniu o udzielenie ochrony międzynarodowej

OBYWATELSTWO	STATUS UCHODŹCY	OCHRONA UZUPEŁNIAJĄCA	ZGODA NA POBYT TOLEROWANY	NEGATYWNA	UMORZENIE	RAZEM
AFGANISTAN	3	8	0	1	51	63
ALGERIA	0	0	0	12	0	12
ANGOLA	0	0	0	4	3	7
ARMENIA	0	0	0	28	37	65
AZERBEJDŻAN	0	3	0	19	7	29
BANGLADESZ	0	0	0	8	2	10
BEZ OBYWATELSTWA	1	0	0	3	8	12
BIAŁORUŚ	3	0	0	31	10	44
BRAZYLIA	0	0	0	0	1	1
BUŁGARIA	0	0	0	0	2	2
BURKINA FASO	0	0	0	2	0	2
BURUNDI	0	0	0	1	1	2
CHINY	3	0	0	0	10	13
DEMOKRATYCZNA REPUBLIKA KONGA	0	0	0	1	2	3
EGIPT	6	0	0	7	12	25
ERYTREA	1	0	0	0	2	3
ETIOPIA	0	0	0	3	1	4
FINLANDIA	0	0	0	0	6	6
FRANCJA	0	0	0	0	1	1
GABON	2	0	0	0	0	2
GAMBIA	0	0	0	0	5	5
GHANA	0	0	0	2	0	2
GRECJA	0	0	0	0	1	1
GRUZJA	0	0	0	39	28	67
GWINEA	0	0	0	1	0	1
INDIE	0	0	0	9	4	13
IRAK	14	3	0	14	15	46
IRAN	19	0	0	20	12	51
IZRAEL	0	0	0	2	0	2
JEMEN	0	0	0	0	6	6
JORDANIA	0	0	0	2	5	7
KAMERUN	0	0	0	1	1	2
KAZACHSTAN	0	0	0	29	10	39
KIRGISTAN	1	1	0	34	5	41
KOLUMBIA	0	0	0	0	1	1
KONGO	1	0	0	0	0	1
KOSOWO	0	0	0	1	0	1
KUBA	0	0	0	5	15	20
LIBAN	0	0	0	0	8	8
LIBIA	0	0	0	0	1	1
LITWA	0	0	0	0	1	1
MACEDONIA PÓŁNOCNA	0	0	0	1	0	1
MAROKO	0	0	0	1	2	3
MOŁDAWIA	0	0	0	2	3	5
MONGOLIA	0	0	0	1	2	3

MYANMA	0	1	0	0	0	1
NIGERIA	1	0	0	7	3	11
PAKISTAN	0	0	0	15	8	23
PALESTYNA	0	0	0	1	2	3
ROSJA	8	68	4	961	1543	2584
<i>w tym Czeczenia</i>	<i>7</i>	<i>63</i>	<i>1</i>	<i>843</i>	<i>1308</i>	<i>2222</i>
SENEGAL	0	0	0	2	0	2
SIERRA LEONE	0	0	0	1	0	1
SŁOWENIA	0	0	0	0	1	1
SOMALIA	1	2	0	0	2	5
SRI LANKA	0	0	0	2	1	3
SUDAN	0	0	0	1	1	2
SYRIA	4	7	0	0	9	20
SZWECJA	0	0	0	0	1	1
TADŻYKISTAN	8	21	0	61	32	122
TUNEZJA	0	0	0	1	2	3
TURCJA	49	0	0	7	12	68
TURKMENISTAN	2	0	0	2	0	4
UGANDA	0	0	0	3	0	3
UKRAINA	4	11	0	357	86	458
UZBEKISTAN	0	4	0	2	4	10
WENEZUELA	0	1	0	0	0	1
WIETNAM	0	0	0	23	17	40
SUMA	131	130	4	1730	2005	4000

Tabela 4: : Liczba osób, wobec których Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców wydał w 2019 r. decyzję o pozbawieniu ochrony międzynarodowej

OBYWATELSTWO	POZBAWIENIE STATUSU UCHODźCY	POZBAWIENIE OCHRONY UZUPEŁNIAJĄCEJ	RAZEM
BIAŁORUŚ	1		1
ROSJA	5	100	106
SUMA	6	100	106

Tabela 5: Stosowanie Rozporządzenia Dublin III w 2019 r.

PAŃSTWO STRONA	WNIOSKI IN	DECYZJE POZYTYWNE IN	TRANSFERY IN	WNIOSKI OUT	DECYZJE POZYTYWNE OUT	TRANSFERY OUT
AUSTRIA	80	58	25	6	3	1
BELGIA	204	160	3	2	1	1
BUŁGARIA	0	0	0	18	14	8
CYPR	4	1	0	1	0	0
CZECHY	21	13	7	3	3	0
DANIA	20	20	7	3	3	1
ESTONIA	1	1	0	1	0	0
FINLANDIA	11	13	6	3	3	0
FRANCJA	1191	812	50	25	15	2
GRECJA	1	0	0	37	6	1
HISZPANIA	6	4	0	4	4	0
IRLANDIA	12	3	0	0	0	0
ISLANDIA	2	2	2	0	0	0
LIECHTENSTEIN	1	1	0	0	0	0
LITWA	1	0	0	13	12	1
LUKSEMBURG	2	2	0	0	0	0
ŁOTWA	1	1	0	2	2	0
MALTA	1	0	0	0	0	0
NIDERLANDY	173	161	18	5	1	0
NIEMCY	1915	1689	497	46	31	15
NORWEGIA	19	19	14	1	0	0
PORTUGALIA	0	0	0	0	0	0
RUMUNIA	0	0	0	5	3	1
SŁOWACJA	1	0	0	2	0	0
SŁOWENIA	3	2	0	1	1	1
SZWAJCARIA	43	38	13	1	0	0
SZWECJA	168	143	43	9	9	4
WĘGRY	0	0	0	1	0	0
WIELKA BRYTANIA	9	3	1	2	1	1
WŁOCHY	94	72	1	10	9	1
SUMA	3984	3218	687	201	121	38